

**OILAVIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY
QO'LLAB-QUVVATLASH: IMKONIYATLAR VA ISTIQBOLLAR**

*Andijon davlat texnika instituti
Muhandislik iqtisodiyoti va boshqaruv fakulteti
Iqtisodiyot kafedrası
4 kurs 111-21 guruh talabasi
Shavkatov Yaxyobek Shoyatbek o'g'li
ilmiy raxbar: i.f.f.d **Ilhomjon Ergashev***

Annotatsiya :Ushbu maqola O'zbekistonda oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishda moliyaviy qo'llab-quvvatlashning ahamiyati, mexanizmlari va uning iqtisodiy hamda ijtimoiy samaralarini tahlil qiladi. Maqolada imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, grantlar, kafolat fondlari va mikromoliya xizmatlari kabi asosiy moliyaviy yordam turlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari, jumladan, axborot yetishmasligi va byurokratik to'siqlarni kamaytirish, tadbirkorlik ko'nikmalarini oshirish zarurati yoritilgan. Maqola oilaviy tadbirkorlikning mamlakat iqtisodiyoti va aholi farovonligini oshirishdagi rolini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar :Oila tadbirkorligi, moliyaviy qo'llab-quvvatlash, imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, grantlar, mikro moliyalashtirish, iqtisodiy rivojlanish, bandlik, O'zbekiston.

Abstract :This article analyzes the significance, mechanisms, and economic and social impacts of financial support in the development of family entrepreneurship in Uzbekistan. The article examines key types of financial assistance, such as preferential loans, subsidies, grants, guarantee funds, and microfinance services. It also addresses existing challenges and ways to overcome them, including reducing information gaps and bureaucratic barriers, and the necessity of enhancing entrepreneurial skills. The article emphasizes the role of family entrepreneurship in boosting the country's economy and improving the welfare of the population.

Keywords :*Family entrepreneurship, financial support, preferential loans, subsidies, grants, microfinance, economic development, employment, Uzbekistan.*

KIRISH

Oila — jamiyatning asosiy bo'g'ini, uning mustahkamligi davlat taraqqiyotida muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lgan oila tadbirkorligini rivojlantirish orqali har bir oilaning farovonligi, bandligi va daromadlari oshirilishi, shu bilan birga, butun mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishi ta'minlanmoqda. Bu jarayonda moliyaviy qo'llab-quvvatlash hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Moliyaviy qo'llab-quvvatlashning ahamiyati va imkoniyatlari. Oila tadbirkorligini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning asosiy maqsadi — oilalarga o'z biznes g'oyalari ro'yobga chiqarish uchun zarur bo'lgan resurslarni taqdim etishdir. Bu nafaqat yangi korxonalarining paydo bo'lishiga, balki mavjudlarini kengaytirishga, zamonaviy texnologiyalarni joriy etishga ham xizmat qiladi. Davlat va moliyaviy institutlar tomonidan ko'rsatilayotgan ko'mak quyidagi imkoniyatlarni yaratadi. Boshlang'ich kapitalni shakllantirish. Ko'pgina oilalar tadbirkorlikni boshlash uchun dastlabki mablag'larga ega bo'lmaydi. Imtiyozli kreditlar va subsidiyalar aynan shu ehtiyojni qoplaydi.

Faoliyatni kengaytirish va modernizatsiya qilish. Tadbirkorlar o'z mahsulotlarini ko'paytirish, xizmat turlarini diversifikatsiya qilish, eskirgan uskunalarni yangilash uchun moliyaviy yordamdan foydalanishlari mumkin. Ish o'rinlarini yaratish: Har bir rivojlanayotgan oilaviy korxonada o'zi uchun va boshqa oila a'zolari yoki yollanma ishchilar uchun yangi ish o'rinlari yaratadi, bu esa hududiy bandlik masalasini hal qilishga yordam beradi. Innovatsiyalarni rag'batlantirish moliyaviy ko'mak yangi g'oyalarni, mahsulotlarni va xizmatlarni ishlab chiqish va bozorga olib chiqish uchun turtki bo'ladi.

Moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari

O'zbekistonda oilaviy tadbirkorlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlash bo'yicha bir qator tizimli choralar amalga oshirilmoqda. Ular asosan quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi. Imtiyozli kreditlar hukumat tomonidan tasdiqlangan dasturlar

doirasida tijorat banklari orqali past foizli va uzoq muddatli kreditlar ajratilmoqda. Masalan, "Har bir oila – tadbirkor" dasturi, ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash jamg'armalari va yoshlar tadbirkorligini rag'batlantirish fondlari orqali maxsus kredit liniyalari mavjud. Bu kreditlar, ayniqsa, qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik, xizmat ko'rsatish va maishiy xizmatlar sohalariga qaratilgan. Subsidiyalar va grantlar ayrim hollarda, ayniqsa, ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan yoki innovatsion loyihalar uchun qaytarilmaydigan moliyaviy yordam — subsidiyalar va grantlar ajratiladi. Bu mablag'lar asbob-uskuna sotib olish, xodimlarni o'qitish yoki yangi texnologiyalarni joriy etish uchun ishlatilishi mumkin.

Kafolat fondlar tadbirkorlarning kreditlarga erishishini osonlashtirish maqsadida, ularning garov ta'minoti yetishmagan hollarda davlat kafolat fondlari yordam beradi. Bu, ayniqsa, kichik va startap loyihalar uchun katta imkoniyat. Kichik miqdordagi mablag'larga ehtiyoj sezuvchi oilaviy tadbirkorlarga tezkor va soddalashtirilgan tartibda mikrokreditlar ajratish tizimi ham rivojlangan. Bu xizmatlar ko'pincha kichik hunarmandchilik, tikuvchilik, pazandachilik kabi sohalar uchun qulaydir. Konsalting va o'quv dasturlari moliyaviy resurslardan samarali foydalanish uchun tadbirkorlarning moliyaviy savodxonligini oshirish, biznes-reja tuzish va loyihalarni boshqarish bo'yicha ko'nikmalarini shakllantirish muhim. Shu maqsadda turli o'quv kurslari, seminarlar va treninglar tashkil etilmoqda.

Erishilgan natijalar va kelgusi istiqbollari

Moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimining samarali ishlashi natijasida ko'plab oilalar o'z biznesini yo'lga qo'yishga muvaffaq bo'ldi. :

- Hududlarda iqtisodiy faollikning oshishiga;
- Aholi daromadlarining ko'payishiga;
- Yangi ish o'rinlarining yaratilishiga;
- Mahalliy ishlab chiqarishning rivojlanishiga;
- Jamiyatda tadbirkorlik madaniyatining shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Kelgusida ham oilaviy tadbirkorlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat siyosati izchil davom ettiriladi. Elektron xizmatlarni rivojlantirish, kredit

ajratish jarayonlarini yanada soddalashtirish, moliyaviy imkoniyatlar haqida aholining xabardorligini oshirish kabi masalalar ustuvor ahamiyat kasb etadi. Har bir oila o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi uchun moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlansa, bu nafaqat oila byudjetini, balki butun mamlakat iqtisodiyotini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, oilaviy tadbirkorlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlash O'zbekistonda iqtisodiy o'sishni ta'minlash, aholi bandligini oshirish va turmush darajasini yaxshilashning muhim ustunlaridan biridir. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı dasturlar va yaratilayotgan imkoniyatlar (imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, kafolat fondlari va boshqalar) ko'plab oilalarning o'z biznesini yo'lga qo'yishi va kengaytirishi uchun mustahkam zamin yaratmoqda. Garchi ushbu jarayonda axborot yetishmasligi, byurokratik to'siqlar va tadbirkorlik ko'nikmalarining yetarli emasligi kabi ba'zi muammolar uchrayotgan bo'lsa-da, ularni bartaraf etish bo'yicha doimiy ishlar olib borilmoqda. Oilaviy tadbirkorlikning yanada rivojlanishi mamlakatimizning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda va har bir oilaning farovonligini oshirishda muhim rol o'ynashda davom etadi. Bu sohadagi sa'y-harakatlar kelajakda ham davom ettirilishi, yangi va samarali moliyaviy yordam mexanizmlarini joriy etish orqali oilaviy tadbirkorlikning salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga erishish mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (O'ZBEK TILIDA)

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 21-dekabrda "Faol tadbirkorlik, innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5286-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 27-iyundagi "Har bir oila – tadbirkor" dasturini amalga oshirish to'g'risida"gi PQ-3807-son Qarori.
3. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni (yangi tahriri).
4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari, bank tizimining kredit siyosatiga oid materiallar.

5. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish agentligi ma'lumotlari.
6. Xalqaro moliya institutlari (Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki)ning O'zbekistonda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga oid hisobotlari va tavsiyalari.
7. Mahalliy va xorijiy ilmiy-amaliy anjumanlar materiallari, tadbirkorlikka oid ilmiy maqolalar to'plamlari.